

Synpunkter: Promemorian "*Tillfällig åtgärd för att underlätta för försvarsövningar under särskilda förhållanden*"

Bakgrund

Vätternvårdsförbundet har tagit del av klimat- och näringslivsdepartementets promemoria "*Tillfällig åtgärd för att underlätta för försvarsövningar under särskilda förhållanden*" med förslag till en ny, tillfällig bestämmelse i miljöprövningsförordningen (2013:251). Promemorian har ursprung i Sveriges ansökan om medlemskap i Nato som kan medföra behov som inte i tillräcklig utsträckning kan tillgodoses inom ramen för nuvarande tillstånd och gjorda anmälningar. Promemorian innebär i korthet att:

- Försvarsmakten ges möjlighet att vid militära övningar avvika från villkor och försiktighetsmått som gäller enligt tillstånd eller föreläggande för flygplatser, hamnar och skjutfält samt skjutbanor, om det är nödvändigt för militärt samarbete med andra länder.
- Försvarsmakten ska så snart som möjligt underrätta tillsynsmyndigheten om övningar som kan göra sådana avvikelser nödvändiga.
- Bestämmelsen föreslås träda i kraft den 12 juni 2023 och upphöra att gälla vid utgången av juni 2024.

Vid Vättern finns flera militära anläggningar: Karlsborgs flygplats, övnings- och skjutområden med risk- och delvis målområde ut i Vättern, dessutom medges möjlighet till flygning över Vättern med anflygning till mål.

Skjutfälten och flygskjutsområdet har gällande tillstånd från 1994 respektive 1997 med villkor och försiktighetsmått bland annat kopplade till antal dagar, vilka tider på dygn, väderlek, användning av brisant ammunition samt skott, och antal anflygningar.

Vättern, Sveriges andra största sjö, hyser stora naturvärden och är utpekad som Natura2000-område samt nationellt särskilt värdefullt vatten för fiske och natur. Idag dricker 300 000 människor Vätternsvatten och hela Vättern är vattenskyddsområde samt hyser tre anläggningar av riksintresse för dricksvattenförsörjning. Hela Vättern är även riksintresse för naturvård, rörligt friluftsliv och yrkesfiske. Flera områden i norra Vättern (huvudsakligen runt Karlsborg) är dessutom utpekade som riksintresse för totalförsvaret.

Synpunkter

Vätternvårdsförbundet vill anföra följande synpunkter:

- Avvikelsemöjligheten anges beröra ”viss försvarsverksamhet” utan tydliggöra vad som avses. Möjliga avvikelser exemplifieras av luftemissioner och buller. Det försvårar för Vätternvårdsförbundet att bedöma – i vårt fall – akvatisk påverkan. Vi hade gärna sett tydligare definitioner och exempel på ”viss”.
- Det anges i promemorian att Försvarsmakten anger avvikelserna som ”marginella”. Vätternvårdsförbundet undrar om det går att specificera vad som avses som ”marginellt”?
- Det anges i promemorian att villkor över tid (till exempel årsbegränsningar) inte avses överskridas och därför inte vara i behov av avvikelse utan att det primärt handlar om detaljer såsom tid på dygnet etc. Vätternvårdsförbundet ser gärna att de totala villkorsbegränsningarna framställs tydligare. Det anges till exempel att antalet tillåtna flygrörelser per år inte kommer överskridas.
- Ur promemorian framgår inte om avvikelser förväntas behövas för akvatiskt relevanta villkor. Det ges ”bara” exempel på luftemissioner och buller. Om avvikelser förväntas inom just de nämnda kan det likväl framgå.
- Villkor som inte ska vara möjliga att avvika från är till exempel antal flygrörelser, antal skjutdagar och mängd utskjuten ammunition per år. Anledningen är att uppfyllelse av miljökvalitetsnormer god ekologisk samt kemisk status för Vättern bör inte äventyras, eller råvattenkvaliteten försämrans.
- Ur promemorian framgår inte om eller hur dialog mellan FIHM och berörda civila myndigheter eller kommuner ska ske. Vid anmälan av avsteg från villkor eller försiktighetsmått till FIHM bör FIHM ha dialog med berörda myndigheter eller kommuner runt Vättern.

Friederike Ermold
Sakkunnig vatten
Vätternvårdsförbundet

Anders Hedeberg
Vice-ordförande
Vätternvårdsförbundet